

Assistenten

Tidskrift om personlig assistans i Borås Stad
Årgång 11 • Nummer 1 • 2016

- Om David Legas föreläsning
- Om Time Care och Lena Ross
- Om livet med ryggmärgsbråck
- Om den nya kommunikatören

Innehållsförteckning

Redaktionellt	5
Time Care och resursspassen	6
Lena Ross som samordnare	7
Om semestertillägget	8
Referat från David Legas föreläsning	9
Intervju med Andrea Berg	13
En berättelse om ryggmärgsbråck	15
Kontaktuppgifter	18
Visste du ...	20

Tryckning, mars 2016

Borås Kommuntryckeri

PÅ OMSLAGSBILDEN: Föreläsaren David Lega introduceras av anhörigkonsulten Anna Rångemyr. David föreläste i Träffpunkt Simonslands lokaler den 17 februari.

FOTO: Lize Hällzon

Bli gärna kontaktperson!

Om du är över 18 år och vill göra något för en annan människa, har engagemang och lite tid över, kanske ett uppdrag som kontaktperson skulle passa dig? Som kontaktperson är du kompis och stöd till en person med funktionshinder. Ni träffas regelbundet och fikar, går på bio, hockey, eller gör något annat kul tillsammans. Du får arvode och omkostnadsersättning.

Är du intresserad kan du kontakta:

Elisabeth Drugge, 033-35 52 66

Eva Engström, 033-35 34 59

Annika Sjöqvist, 033-35 51 22

• Redaktionellt

Sedan det första numret kom ut 2006 har 40 häften av Assistenten publicerats. Detta blir alltså nummer 41. Om det blir inledningen på en ny svit på tio år är svårt att säga, men det börjar bra!

Det kan vi säga, för två nya personliga assistenter har tagit plats i redaktionen. Båda debuterar dessutom som skribenter redan nu. Medan Harriet Johanson bidrar med ett referat från David Legas välbesökta föreläsning i Simonsland, redogör Sofia Petersson för vilken betydelse dataprogrammet Time Care kommer att få vid utformningen av resurspassen.

I denna process har Lena Ross en viktig roll, men inte som huvudskyddsombud inom Kommunal utan som samordnare inom personalenheten. Även Andrea Berg har tillträtt en ny tjänst inom Sociala Om-sorgsförvaltningen, nämligen som kommunikatör. Båda presenteras.

Intervjun med Axel Brunander har andra bottnar. Det är en kille i de övre tonåren som känner ett starkt behov av att kommunicera med jämnåriga, men även att informera andra om sin situation.

Via honom lär vi oss mycket om den specifika diagnosen ryggmärgsbråck, liksom om hur det är att ha funktionshinderperspektiv i största allmänhet. Andra som vill berätta liknande historier är mycket välkomna att göra det.

En bra sak i Axel Brunanders liv är att han precis fått en kontaktperson, vilken för övrigt heter Pontus Fahlström. Konversationen dem emellan blev hjärtlig och lite komisk när de diskuterade framtidsplaner.

Som framgår av intervjun kan Axel tänka sig att arbeta med vård och studera utomlands, gärna i Tyskland, varpå Pontus utbrister:

– Då tycker jag att du ska bli lagläkare i Bayern München, vilket är det lag Axel håller på. Killarna skrattar, blir sedan tysta en stund, varpå de måste konstatera en viktig sak, något som leder till ytterligare skratt:

– Nej, det är nog ingen bra idé. Tränaren Jose Mourinho är nog allt för svår att tas med. Han är för hetlevrad!

PETER GRÖNBORG
Redaktör

Assistenten fyller tio år 2016

I år är det tio år sedan denna exceptionella tidskrift du håller i handen startade. 2005 bildades en nätverksgrupp för personliga assistenter. Anledningen var bland annat att synliggöra yrket mer. Mycket på grund av att yrket på den tiden uppfattades som ett genomgångsjobb och för att det ofta kan var ensamt att jobba som personlig assistent.

Det första numret kom sedermera under 2006. För att fira dessa tio första år av tidsskriften och för att se vad som har hänt under den här tiden kommer det att komma ett jubileumsnummer av Assistenten under året! Är det något speciellt du kommer ihåg och vill läsa igen? Hör gärna av dig till oss!

CAROLINE JOHANSSON

Resursspassen och Time Care

Time Care är ett schemalägningsprogram som just nu testas av pilotgrupper inom personlig assistans, där man får lägga in sina önskade arbetstider utifrån den nya arbetstidsmodellen. Tanken är att om någon i arbetsgruppen är intresserad av att till exempel jobba mestadels kvällpass, och en annan mestadels dagpass så ska detta vara möjligt, så länge det går att komma överens inom arbetsgruppen förstås. En avstämningsperiod sker efter 16 veckor för att se att ingen ligger efter med arbetstimmar, eller har arbetat för mycket.

Ett förenklande verktyg

Under schemaperioden kommer det även att ingå två så kallade Vetodagar, som är en "stark önskan" om att inte arbeta just dessa två dagar. Det är alltså ingen hundra procents garanti att man inte kommer att jobba just dessa två dagar, men med god kommunikation och samarbetsvilja inom gruppen så ökar chanserna markant.

Fördelar med Time Care är att det är ett förenklande verktyg för oss att lägga egna scheman, och att påverka vår egen arbetstid. Den nya arbetstidsmodellen kan, i samband med Time Care som program, även medverka till ökad yrkesutveckling. Tanken är nämligen att personliga assistenter även ska kunna göra sina resursspass på olika boenden som till exempel inom socialpsykiatri, och inte bara inom personlig assistans. I och med ett tydligare verktyg för schemaläggning så ökar alltså chanserna till att vi kan hitta nya arbetsställen som gör att vi utvecklas inom arbetet.

En nackdel med Time Care, som med många datorprogram, är att det till en början kan skapa oro att gå in i någonting nytt och okänt, särskilt för de pilotgrupper som just nu har börjat med programmet. Många kanske precis har hunnit få kläm på Viva och Heroma, och känner att det blir för mycket med ännu ett nytt datorprogram att hantera. Vi kommer förmodligen att stöta på problem i början, som tyvärr hör till de flesta datorsystem, vilket kan kännas besvärligt för arbetsgrupperna. Å andra sidan kan ju pilotgrupperna se detta som en möjlighet att kunna påverka hur systemet kommer att utvecklas, vilket är en fördel.

Positivt med resursspass

Avtalet om den flytande tiden upphörde redan i augusti 2014, men flera assistentgrupper har ändå jobbat efter det gamla avtalet. Detta ska dock ersättas av resursspass, vilket de flesta assistenter som denna skribent har kommit i kontakt med tycker är en positiv nyhet. Resursspassen kommer till skillnad från den flytande tiden att vara schemalagda, vilket borde vara en fördel för de flesta, eftersom vi nu inte behöver "jaga" efter arbetstimmar som inte är schemalagda.

En annan nackdel med den flytande tiden var att man kunde ta på sig för mycket arbete och jobba för många dagar i rad, eftersom man ville "passa på" att ta ett extrapass när det dök upp, även om arbetsturen inte passade in i grundschema. Detta problemet kommer att försvinna i och med resursspassen, eftersom de ska vara schemalagda i förväg. ➤

Det finns de som har påpekat att resurspass kan skapa oro hos vissa brukare, eftersom det innebär att de får in assistenter från andra grupper som de kanske inte känner till sedan tidigare. Men å andra sidan är detta förhoppningsvis van och erfaren personal, som kanske till och med kan bidra med nå-

got nytt till brukaren och personalen.

Nu är jag intresserad av att höra era synpunkter! Vad tycker ni? Maila era åsikter till sofia.petersson@boras.se.

SOFIA PETERSSON

Ett stöd för enhetscheferna

Lena Ross är den nya samordnaren på personalenheten, och är för många ett redan välbekant ansikte efter sitt arbete som huvudskyddsombud inom Kommunal. Lena jobbar numera främst med schemalägningsprogrammet Time Care och arbetstidsmodellen, men även med arbetsmiljöfrågor – något som hon alltid har brunnit särskilt mycket för.

Lena kommer till skillnad från förr att representera arbetsgivaren och vara ett stöd för enhetschefer i de områden som är hennes.

På detta sätt så hoppas Lena även att det skall vara till hjälp för oss assistenter att få en tydlighet i vad som gäller i dessa frågor.

En fördel med Lenas arbete med arbetstidsmodellen och Time Care är att hon har en övergripande helhetssyn, eftersom hon är med på alla möten om båda dessa områden. Finns det några eventuella frågor eller funderingar som din enhetschef inte kan svara på kan det vara en god idé att höra sig för hos Lena! ■

SOFIA PETERSSON

Lena Ross, ny samordnare på personalenheten. FOTO: Peter Grönborg

Inte stort intresse för ledighet

Förra året blev det möjligt att växla semesterdagstillägg mot extra lediga dagar. Endast elva personliga assistenter valde att göra detta.

Bakgrunden till att ökad ledighet blivit en möjlighet är att anställda, förutom semesterlön, även får en extra ersättning i form av ett semesterdagstillägg. Detta betalas ut för varje uttagen betald semesterdag och ligger på 0,605 procent av månadslönen.

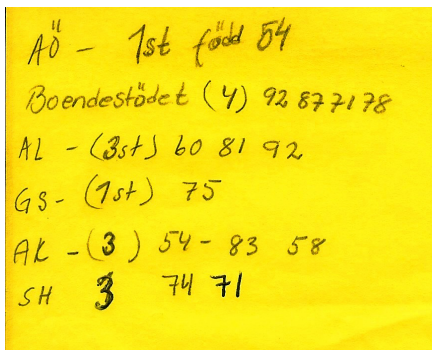
I samråd med chef

I den information som alla kan hitta på intranätet finns det ett räkneexempel. För en person som tjänar 25 000 per månad och har 25 dagars semester görs en inbetalning till tjänstepensionen med 170 kronor per år.

Denna summa förlorar den som istället önskar att vara ledig. Medarbetare som är 39 år eller yngre får fem extra lediga dagar och medarbetare som är 40 år eller äldre får sex extra lediga dagar.

Men för att så ska ske måste vissa villkor vara uppfyllda. Antalet sparade semesterdagar får exempelvis inte överstiga tio. Principen "allt eller inget" gäller – alla fem, alternativt sex, dagarna måste alltså tas ut som ledighet.

Det finns även en del andra saker att fundera över. Detta görs lämpligen i samråd med chef, särskilt som det är denne som beslutar om "verksamheten tillåter" ledigheten. Avslag kan exempelvis ges med hänvisning till "arbetsbelastningen".

A0 - 1st född 54
Boendestödet (4) 92 87 71 78
AL - (3st) 60 81 92
GS - (1st) 75
AL - (3) 54 - 83 58
SH 3 74 71

Intresset för att byta semesterdagstillägg mot ledighet var lågt bland personliga assistenter, så lågt att det kunde redovisas på en post-it-lapp.

Senast 1 december

Dessutom ska en individuell plan för semesterperioden upprättas mellan chef och medarbetare. Förläggning av ledigheten ska precis som all annan ledighet utgå från verksamhetens krav och behov.

Den som är intresserad av att byta semesterdagstillägg mot ledighet under 2017 måste lämna in en ansökan senast 1 december i år. En särskild blankett ska fyllas i, undertecknas och lämnas till chef. ■

PETER GRÖNBORG

— — — — —
| **KÄLLA:** Semesterdagstillägg, växling |
| till extra lediga dagar (Dokument på |
| Borås Stads Intranät). |
— — — — —

Drivkraften är utveckling

David Lega föreläste i Träffpunkt Simonsland den 17 februari. Han lockade en stor publik. FOTO: Lize Hällzon

Drygt 100 personer hade slutit upp till föreläsningen av David Lega. Ämnet var "Davids historia – från elitidrottsman till politiker".

Med mycket humor och värme berättade David Lega om sitt liv och sina tankar. Jag skall försöka referera från den inspirerande föreläsningen. Tyvärr kan jag ju inte återge hans utstrålning, alla praktiska demonstrationer, hela stämningen. Däremot kan alla som vill se filmklippen han visade på youtube.

Rullstolen är viktig

Inledningsvis demonstrerade David sin rull-

stol som han gillar skarpt. Han har själv varit med och uppfunnit den. Den är som en korsning mellan en vanlig rullstol och en trehjulig cykel som David trampar sig fram med.

David poängterade hur viktigt det är att ha en rullstol som är i fint skick och som man trivs med för oundvikligen tittar folk genast på två saker: handikappet och rullstolen. Rullstolen är en stor del av ens identitet och en risig rullstol ger ett sämre intryck, precis som trasiga byxor. ➤

David övergick sedan till att berätta om sin bakgrund. Han föddes 1973 och visade sig ha ett ovanligt handikapp (David själv föredrar att bli kallad handikappad och inte funktionshindrad, rullstolsburen eller liknande).

Han har inga muskler alls i armarna och endast 30 procent styrka i benen. Läkarna sade att han aldrig skulle kunna sitta upp själv. Davids föräldrar var mycket unga när de fick David, ”dom var så unga och naiva så de fattade inte att jag borde varit ett problem och tack vare det så funkade det bra”.

Slog 14 världsrekord

David kämpade på som baby och när han var två år kunde han sätta sig upp själv utan stöd – han hade passerat gränsen för vad läkarna sagt var möjligt. Sjukgymnastiken var något som David tidigt tröttnat på, men han var ändå motiverad av sjukgymnastens råd att han måste träna varje dag för annars skulle han behöva så mycket mer hjälp med allting.

Friskvård är roligare än sjukvård resonerade David och sökte sig till idrotten. Började spela boule en dag i veckan som 6-åring enbart för att undkomma sjukgymnastiken. Successivt utökade han sina friskvårdsaktiviteter till olika idrotter som slutligen täckte alla veckans dagar.

Som 12-åring bevittnade han en simtävling där en engelsk tävlingssimmare utmärkte sig väl trots att han hade amputerat båda armarna och - båda benen! David blev

imponerad och bestämde sig för att satsa helhjärtat på simningen.

David tränade simning fem timmar om dagen uppdelade på 13 pass i veckan! Det svåraste var att ta sig ur bassängen för egen maskin efter träningen. Simtränaren insisterade på att han skulle försöka, även om han inte lyckades.

Efter idoga försök efter varje träningstillfälle lyckades David ta sig upp ur bassängen efter fyra år – en stor känsla. Han har sedan haft nytta av den tekniken och styrkan i sitt vardagsliv, såsom vid förflyttningar.

David blev mycket framgångsrik inom simningen, det blev många medaljer i EM och VM, han deltog också i Paralympics 1996 och 2000. Han slog 14 världsrekord varav han fortfarande är innehavare av flera stycken.

Blev kommunalråd 2011

David utmanade sig själv och i Sydney 2000 avslutade han karriären med att gå upp en klass för att möta svårare motstånd, fick då mäta sig med simmare som kunde använda sina armar. Den gången blev det ingen medalj men det är ändå den prestation som David själv värderar högst.

Efter idrottskarriären började David föreläsa om positivt tänkande och ledarskap. Engagerade sig politiskt 2009 och blev 2011 invald som kommunalråd för Kristdemokraterna i Göteborg. Det ger honom möjlighet att påverka, förändra och hjälpa andra. ➤

Numera hinner han inte föreläsa så ofta. Boråspubliken ställde frågor: Är du född optimist? Nej, David tror inte att man föds optimist utan man formas av alla runt omkring en. Om alla tycker att man är glad och positiv så blir man det.

Måste anpassa sig

Man mår dåligt av att betraktas som ett problem, en utmaning. Är du djupt troende? frågade någon annan. En logisk fråga speciellt med tanke på partitillhörigheten. Men nej, David är inte troende alls utan sympatiserar med partiet på grund av att han delar de värderingar de står för.

David talade om självkänsla, en "inre integration" som man måste lösa själv och acceptera alla delar av sig själv. Det går ej att ge konkreta råd eller följa veckotidningars tips om hur man ska göra för att må bra.

Alla är unika och vi måste finna vår egen väg. Barn får sin självkänsla när de speglar sig i vuxnas ögon – det är därför viktigt att inte titta på någon med ledsna ögon.

Den finns en "fysisk integration" också. Man måste anpassa sig till sin egen kropp. Man måste acceptera det man är dålig på, då är det lättare att vara stolt över det man är bra på. Man kan inte vara bäst på allt.

Att bli bättre

Självförtroende är det man gör. Man tävlar i allt nu för tiden och eftersom man har internet så är hela världen ens motståndare.

David Legas rullstol är en korsning mellan en vanlig rullstol och en trehjuling cykel. Han har själv varit med och uppfunnit den.

FOTO: Lize Hällzon

Men det viktigaste är att tävla mot sig själv, bara då har man en realistisk motståndare. Att sätta upp ett mål, nå det målet och även om man egentligen borde vara nöjd då så vill man bli ännu lite bättre nästa dag ... ➤

”Att göra det omöjliga möjligt” = varje gång vi gör något vi inte kunde tidigare. Ingen av oss vet var vår gräns går. Detta kallar David ”att flytta gränser”. Det kan vara att kunna gå åtta steg idag, igår kunde jag bara gå sju steg, helt individuella resultat räknas här.

Man måste få beröm, annars vågar man inte testa något nytt. Hjärnan har en defekt – den märker ingen skillnad på om berömmet kommer från någon annan eller om det kommer från en själv – detta kan man utnyttja genom att berömma sig själv!

Viktigt med rätt krav

Omvänt så gäller det att ej heller kritisera sig själv. Det är ingen myt att man skall undvika ordet ”inte”, ”gör ’inte’ si och så”, ”jag klarar ’inte’ det och det”.

Enligt David finns det fyra saker vi behöver: kärlek, stöd, krav och beröm. Föreställ dig detta som fyra ben på ett bord och att det måste vara balans mellan de fyra benen, annars vinglar bordet.

Om det till exempel blir för mycket stöd så kallas det curling och det kan snarare stjälpa än hjälpa en person. Beträffande krav så är det viktigt med krav på rätt nivå, annars kommer man inte vidare till nästa steg.

David talade här om kortsiktig respektive långsiktig snällhet. Som exempel nämnde han sin skolfröken; hon visste att David var kapabel till att skriva fint trots att han skrev med pennan i munnen.

När han lämnade in en sida han skrivit slarvigt sa hon ”du kan bättre, gör om”. Hade hon accepterat hans slarv för att det

var synd om honom på grund av hans handikapp hade hon varit kortsiktigt snäll, nu var hon långsiktigt snäll.

Drivkraften är utveckling och det är viktigt att utvecklas åt alla håll: idrott, jobb, relationer. Erfarenheterna från det ena hjälper det andra. Man skall heller inte hänga upp hela sin tillvaro på en enda sak (exempelvis idrott), faller det så blir det ett tyngre fall när man försakat allt annat.

Hittat bra balans

Efter idrottskarriären blev det mycket föreläsningar och politiska möten för Davids del, en hel del stillasittande. Det var svårt att motionera på en lagom nivå efter elit-idrottandet och det blev i många år nästan obefintlig träning i Davids nya liv. Han har nu hittat en bra balans mellan arbete och träning och tränar för att må bra.

Föreläsningen var inspirerande och underhållande, jag kommer helt klart ha användning av mycket han sa i min vardag, både privat och i min assistentroll. Att ta all hjälp man kan få är heller inte fel för som David sa: ”Man blir inte världsmästare ensam”. ■

HARRIET JOHANSON

Det övergripande ger grunden

Andrea Berg, ny i rollen som kommunikatör på Sociala Omsorgsförvaltningen.

FOTO: Peter Grönborg

Veckorna före jul började Andrea Berg arbeta som kommunikatör på Sociala Omsorgsförvaltningen. Arbetsuppgifterna är omfattande och ett av de projekt hon ansvarar för har med personlig assistans att göra.

Hon bor i Göteborg, där hon är född och uppvuxen. Hennes dialekt är dock inte särskilt för representativ för stadens invånare. Du har troligen inte arbetat på något varv eller så?

– Nej, säger hon med ett skratt, men jag tycker om den anda som de stora industrierna en gång bidrog till att skapa. Jag trivs i Göteborg.

Söker en helhetsbild

Tjänsten som kommunikatör är alldeles ny. Så på sätt och vis börjar Andrea Berg bygga upp någonting från noll. Hon har i alla fall inte någon företrädares arbete att falla tillbaka på.

– En huvuduppgift så här inledningsvis är att skaffa mig en helhetsbild av informationsbehovet inom förvaltningen. Jag

tittar på vad som är behovet, utifrån hur verksamhetens mål har formulerats. Hur ska kommunikationen stötta de mål som förvaltningen har?

Ett sådant angreppssätt ger vägledning och kan mynna ut i en mängd olika saker, på olika plan.

– Att hitta nivån, omsorgsförvaltningens nivå på ett övergripande plan. Möjligen låter detta abstrakt, men min erfarenhet är att det leder fram till praktiska aktiviteter, till handling. Det måste alltid finnas ett syfte med kommunikationen.

Spridda målgrupper

I dagsläget har Andrea Berg mest kontakt med chefer, på det viset att hon får sina uppdrag från dem.

– En utmaning är att förvaltningen har ganska spridda målgrupper. Tänk bara på hur olika behov olika personer kan ha.

Medan den som söker jobb förväntar sig information på hög nivå om förvaltningen, är kanske någon annan, till exempel en brukare, bara intresserad av att hitta en blankett, en PDF-fil att skriva ut och fylla i. ➤

– Båda är lika viktiga. Båda måste bli nöjda med vår service. Informationen ska i vissa sammanhang vara komplex och mycket ingående, i andra svara mot enkla, praktiska behov.

Sex år i Wales

I slutet av året kommer Borås Stads hemsida att uppdateras. Det är välkommet för många tycker att det är svårt att hitta fram till rätt information. Eller åtminstone att det tar för lång tid.

– Jag har förstås inte möjlighet att påverka förstasidan, layout och sådant. Men när det gäller innehållet på Sociala Omsorgsförvaltningsens sidor är det min uppgift att göra en insats. Egentligen skulle jag kunna arbeta med webben på heltid. Så det gäller att hitta rätt balans, för jag har en rad andra arbetsuppgifter.

För tillfället är personlig assistans ett prioriterat område. I korthet handlar det om att undersöka vilka möjligheter det finns att utveckla informationen om vad Borås Stad har att erbjuda som assistansanordnare. Det har länge varit ett underutvecklat område.

Ett annat projekt som Andrea Berg är involverad i är ”Ett gott liv varje dag”. Där handlar det om att ta fram relevant information och presentera den utifrån ett tillgänglighetsperspektiv.

– Att publicera lättilgängligt? Målet är att informationen ska vara lättsågkomlig och lättbegriplig. Vi använder traditionella informationskanaler, som foldrar med mera, men också webben, med bildstöd och liknande.

Många frågor ska besvaras. Lämpar det sig exempelvis att vi finns med i sociala medier?

Från Stockholm har Andrea Berg en examen som marknads- och kommunikationskoordinator. Hon har också en kandidatsutbildning i statsvetenskap, från studier i Wales.

– Sammanlagt bodde jag i landet sex år. Ibland kan jag sakna det sociala livet som fanns där, pubmiljöerna med musik och biljardbord.

I Wales läste hon mycket franska, inspirerad av sina föräldrar som alltid haft ett stort intresse för Frankrike. Det ledde fram till att hon som utbytesstudent läste politik i Strasbourg under ett år.

– Det var ganska krävande studier. Vi fick läsa på exakt samma villkor som de franska studenterna, till exempel en nybörjarkurs i juridik.

Gillar Foo Fighters

Som sitt stora fritidsintresse nämner Andrea Berg musik. Okej – till sommaren lär Bruce Springsteen komma till Göteborg. Kan det va' nåt?

– Nja, besöket betyder givetvis mycket för stan. Men personligen var jag mer glad förra året då Metallica gav konsert. Jag vågar inte säga att jag gillar ”hårdrock”, för entusiasterna tycker nog inte att den musik jag gillar är tillräckligt hård, säger hon och skrattar.

– Ett av mina favoritband är i alla fall Foo Fighters. ■

PETER GRÖNBORG

Ett liv med ryggmärgsbräck

Axel Bynander, som gärna berättar om hur det är att leva med ryggmärgsbräck.

FOTO: Peter Grönborg

För en tid sedan lade Axel Bynander ut en kort text på Facebook. Många reagerade på det starka innehållet. Det som liknade ett rop på hjälp har nästan blivit ett uppdrag - att informera om hur det är att leva med ryggmärgsbräck.

Han är 17 år och studerar på vård- och omsorgsprogrammet på Almåsgymnasiet. En dag insåg han att det är tala som är guld, inte att titta. Så här skrev han:

Vilket helvete jag har – om ni bara visste !

... Jag är ju född med ryggmärgsbräck och jag tror inte nån fattar hur mycket det påverkar mig, allt syns ju inte utanpå heller.

Ibland försöker jag dölja det, ibland fan-tiserar jag om att jag är som alla andra, eller hur jag skulle vara om jag inte hade drabbats av den jävla skiten.

Det värsta är ju att jag har ingen att snacka om det med heller, morsan och far-sen ja, men hur kul e de då ??? Dom säger ju ändå bara samma sak och försöker vara snälla.

Idag var jag hos skolkuratorn Helen och det kändes okej att snacka med henne. Hon tyckte jag skulle göra ett stort arbete om ryggmärgsbräck och visa upp det för alla.

Jag tyckte det var en bra idé, men lite skrämmande – vad ska folk tro om mig egentligen. Är nån nyfiken så fråga bara så ska jag gärna berätta mer ...

Denna självutlämnande text fick genast en hel del gilla-markeringar på Facebook och kom också till Elisabeth Drugges kännedom. Som enhetschef ansvarade hon nyligen för att Axel Bynander fick en kontaktperson.

Tillsammans tog de, med stöd av familjen, kontakt med Assistenten för att få ut information. Senare hölls en intervju på Bryggaregatan 15. ➤

När Axel Bynander sitter vid ett bord är inte hans problem synliga, först när han reser sig. Dock är inte fysiska rörelser förenade med särskilt stor smärta numera.

– Visst påverkas jag fysiskt. Jag kan till exempel inte springa. Jag har också svårt att koordinera händerna ibland.

Hela 18 operationer

Mer problematiska är mentala svårigheter, till vilka hör nedsatt förmåga att se logiska samband. Detta påverkar studierna i matematik.

– Ett psykologiskt problem är att jag ser ner på mig själv. Jag tycker att jag är mer annorlunda än jag verkligen är. Ibland vågar jag inte prata med andra, på grund av dåligt självförtroende.

Detta går det förstås att protestera mot. Borde inte istället den som är öppen om sina problem och vågar stå upp för den han är betraktas som modig?

Får Axel Bynander säga det själv så var han tuffare som pojke än vad han är idag – exempelvis när han befann sig i pulkabacken: att han först hivade ner sin rollator, därefter ropade ”här kommer jag” och sedan for iväg på rumpan nedför branten...

– Egentligen dröjde det till jag var 12–13 år innan jag upptäckte att jag var annorlunda. Jag hade svårt att prata med andra, hann inte med i det tempo som andra hade när de snackade.

Som om inte det var nog så fanns det en jämgammal person i hans närhet som tryckte ner honom i bland. Giftiga kommentarer från denne gjorde inte livet lättare. Annars har hans barndomen präglats av de många operationerna, hela 18 stycken.

– Jag gjorde den första operationen när jag var två dagar gammal. Den var mycket komplicerad och tog lång tid. Efter tre veckor konstaterades att jag behövde en shunt. En neurokirurg på Sahlgrenska opererade in den. Han borrade hål i min skalle och la in en lång slang innanför huden som leder ner till magen.

När Axel Bynander var två år gammal opererades hans urinblåsa. Också det var en komplicerad process. 2006 gjordes en särskilt krävande operation. Höfterna justerades, även hälsenan.

– Båda mina låren kapades, för att ändra vinkeln på benen. Två järnplattor opererades in. Det skulle förbättra min förmåga att förflytta mig. Jag fick ha en ställning över benen i ungefär åtta veckor. Det sista av metallskrotet togs bort 2009. Det var en stor lättnad.

Många undersökningar

Axel Bynander har gjort ”hur många undersökningar som helst”. Han nämner skikt-röntgen av hjärnan, datortomografi, röntgen av ryggrad och ben. Dessutom gör han årliga kontroller och har regelbunden kontakt med barn- och ungdomshabiliteringen på Borås lasarett och Bräcke regionhabilitering i Göteborg.

Kontakterna med olika vårdinstitutioner tar sin tid. Men det är inte allt i Axel Bynanders liv. Hans stora intresse är fotboll, vilket yttrar sig på mer än ett sätt. Han går ofta på IF Elfsborgs hemmamatcher. Bland de internationella storlagen håller han på Bayern München.

– Jag pysslar också med TV-spel, särskilt fotbollsspel. De är spännande och innehåller bra med fakta om lagen och spelarna. ➤

En ny öppenhet

Tidigare har skytte varit ett stort intresse. Numera kräver studierna på Almqvistsgymnasiet mycket energi. Ett ämne som intresserar honom är psykologi.

– Det ger en bättre förståelse, både av mig själv och andra. Mitt favoritämne är annars medicin, men det läser vi inte den här terminen. Jag gillar också historia.

När Axel Bynander började på Almqvistsgymnasiet ställde han många frågor till sig själv. Varför var det till exempel så svårt med kompisar? Han fick bra kontakt med en kurator som uppmanade honom att berätta om sin situation för klasskamraterna.

– Flera har lyssnat på mig och uppmuntrat mig att prata öppet. Det känns bra men ibland är det svårt. Jag bad en kompis om ursäkt för att jag varit så negativ, att jag berättade att jag mått dåligt. Men kompiserna sa att det var okej.

Denna öppenhet känns ganska ny för Axel Bynander, men det verkar som om den fått honom att lyfta. Till detta kommer att han precis blivit bekant med en engagerad kontaktperson.

– Att möta jämnåriga är viktigt. Jag tycker om mina föräldrar. Men de ersätter inte kompisar. Det känns bättre att träffa någon i min egen ålder.

Kanske sjuksköterska

På Almqvistsgymnasiet går han nu andra året, andra terminen. Några direkta framtidsdrömmar har han inte. Det är i alla fall svårt att prata om sådant.

– Jag blir lite orolig när jag tänker på framtiden. Kommer jag att kunna arbeta heltid? Jag skulle gärna jobba som sjuksköterska. Kanske studera utomlands, gärna i Tyskland. ■

PETER GRÖNBORG

FAKTA: Ryggmärgsbråck

Ryggmärgsbråck är en medfödd missbildning i ryggmärgen som ofta leder till fysisk och psykisk funktionsnedsättning. I Sverige föds varje år cirka 20–30 barn med ryggmärgsbråck.

- Om man har ryggmärgsbråck är nerverna som går ut från ryggmärgen på platsen för samt nedanför bråcket helt eller delvis förstörda. Bråckets placering avgör vilka muskler som berörs. Ju högre upp bråcket sitter, desto allvarigare symtom får barnet.

- Ryggmärgsbråck leder till nedsatt känsel i de muskelsvaga områdena. När förmågan att känna smärta och beröring är nedsatt ökar risken för att man ska skada sig. Urinblåsan fungerar oftast sämre hos den som fötts med ryggmärgsbråck.

- Nästan alla som föds med ryggmärgsbråck har eller utvecklar hydrocefalus, så kallad vattenskalle. Barn med ryggmärgsbråck och vattenskalle kan få svårigheter i skolan när det gäller språk- och läsförståelse samt matematik.

- För att uppnå maximal självständighet är det viktigt med fysisk träning och att träna på olika aktiviteter i det dagliga livet, så kallad ADL-träning.

AXEL BYNANDER

(fakta från ett skolarbete)

ASSISTENTEN

Tidskrift om personlig assistans i Borås Stad
ISSN 1653—6983

Redaktör

Peter Grönborg

Telefon

0707-29 62 33

E-post

Assistenten@boras.se

Redaktionskommitté

Luis Bozán

Lena Hedberg

Lize Hällzon

Caroline Johansson

Harriet Johanson

Anette Källén

Sebastian Nydén

Sofia Petersson

Petri Pitkänen

Marit Scheers Andersson

Grafisk form

Anne Brink

Ansvarig utgivare

Sebastian Nydén

Distribution

Sven-Bertil Salomonsson

033-35 82 42

Adress

Assistenten

Sociala omsorgsförvaltningen

Borås Stad

501 80 Borås

Visste du ...

... att "Följa med-kort" för ledsagare utreds?

... att HLR-utbildning planeras under 2016?

... att Träffpunkt Simonslands hemsida listar flera underhållande aktiviteter som är gratis?

... att Assistenten fått två nya medlemmar och fler är välkomna?

... att 78 procent av assistenterna har av arbetsgivaren godkänd utbildning?

... att cirka 51000 kvinnor och 19000 män jobbar som personliga assistenter i Sverige?

... att Assistenten funnits i 10 år?

BORÅS STAD

ASSISTENTEN

TIDSKRIFT OM PERSONLIG ASSISTANS I BORÅS STAD

ADRESS Sociala omsorgsförvaltningen, Borås Stad, 501 80 Borås

TELEFON 0707-29 62 33 E-POST Assistenten@boras.se